

Δραστηριότητα 4.1.2: Η Άννα και ο Δημήτρης

Προσαρμογή από:

- ♦ Instituto Promundo, Salud y Género, ECOS, Instituto PAPAI & World Education. (2009). Working with Young Women: Empowerment, Rights and Health. Rio de Janeiro: Instituto Promundo.
- ♦ Liz Claiborne Inc. (2006). Love is Not Abuse: a teen dating violence prevention curriculum. Liz Claiborne Inc. (Διαθέσιμο στο: www.loveisnotabuse.com, ανακτήθηκε 5 Ιουλίου 2009)

Μαθησιακοί Στόχοι

Αναγνώριση των μορφών και των προειδοποιητικών ενδείξεων της ΒΕΣ/βίας στις σχέσεις

Υλικό & Προετοιμασία

- ♦ **Φύλλο Εργασίας 14**
- ♦ Στυλό & Μαρκαδόρους
- ♦ Δύο προετοιμασμένα μεγάλα φύλλα χαρτιού (βλ. «Αναμενόμενο αποτέλεσμα»)
- ♦ **Ενημερωτικό Φυλλάδιο 3:** Ενδείξεις μιας Βίαιης Σχέσης
- ♦ **Ενημερωτικό Φυλλάδιο 1:** *Είναι η Σχέση σου Υγιής και Ισότιμη ή Όχι;* ή **Φυλλάδιο 9:** *Τεστ για τη Βία στη Σχέση* ή **Φυλλάδιο 12:** *Πώς μπορείς να δεις αν σου Συμπεριφέρονται Καλά;*
- ♦ **Ενημερωτικό Φυλλάδιο 13:** *Υγιείς Σχέσεις* και/ή **Φυλλάδιο 10:** Τα Δικαιώματά μου στις Σχέσεις μου

Προτεινόμενη βήμα-προς-βήμα διαδικασία

Διαβάστε το κείμενο που ακολουθεί βήμα-προς-βήμα· διαβάζετε δηλαδή τις φράσεις που έχουν το ίδιο χρώμα και πριν αλλάξει το χρώμα σταματάτε την αφήγησή σας και ρωτάτε τους/τις μαθητές/-τριες τις ερωτήσεις που ακολουθούν αμέσως μετά το κείμενο:

Η Άννα πάει στην Α' Λυκείου. Ο Δημήτρης είναι λίγο μεγαλύτερός της και πηγαίνει σε άλλο Λύκειο. Ένα βράδυ, σε μια πιτσαρία, τους γνώρισε ένας κοινός φίλος τους. Πέρασαν πολύ καλά εκείνο το βράδυ και ο Δημήτρης ζήτησε το τηλέφωνό της. Βγαίνουν μαζί τους τελευταίους 3 μήνες.

Από την αρχή, η Άννα νόμιζε ότι ο Δημήτρης ήταν το πιο γλυκό αγόρι που είχε γνωρίσει ποτέ. Ήταν τρυφερός και νοιαζόταν για εκείνη. Ήθελε να ξέρει όλους τους φίλους και τις φίλες της, πώς τα πήγαινε στο σχολείο, για τη σχέση της με τους γονείς της κλπ. Της αγόρασε μάλιστα και ένα κινητό τηλέφωνο για να μπορεί να τη βρίσκει, μόνο και μόνο για να της λέει πόσο πολύ την αγαπάει.

Τελευταία, η συμπεριφορά του έχει αλλάξει. Ζηλεύει και την κατηγορεί ότι συναντιέται με κάποιον άλλον πίσω από την πλάτη του. Του έχει πει επανειλημμένα ότι δεν βγαίνει με κανέναν άλλο, αλλά δεν την πιστεύει. Τη βρίζει και της λέει ότι όταν την παίρνει τηλέφωνο καλά θα κάνει να απαντάει, γιατί διαφορετικά... της έχει πει ότι εάν ακούσει τη φωνή κάποιου άλλου από το τηλέφωνο, ή ανακαλύψει ότι τον απατάει τότε, όποιος και αν είναι, θα τον βρει και θα τον σκοτώσει, κι εκείνον και την Άννα. Άλλες φορές πάλι της λέει ότι αν ποτέ τον αφήσει για κάποιον άλλον θα αυτοκτονήσει, γιατί η ζωή δεν αξίζει χωρίς αυτήν. Την προηγούμενη εβδομάδα την ανάγκασε να κάνει έρωτα μαζί του, παρόλο που εκείνη δεν ήθελε, για να του αποδείξει ότι δεν είχε κοιμηθεί με κάποιον άλλον.

Η Άννα τον αγαπάει ακόμα, αλλά τώρα πια έχει αρχίσει να τον φοβάται κάποιες στιγμές. Φοβάται ακόμα ότι αν το μάθαινε η μητέρα της θα την έκανε να τον χωρίσει, και δεν το θέλει. Νομίζει ότι μπορεί να τα βγάλει πέρα μαζί του εάν τον πείσει ότι μόνο εκείνον αγαπάει και ότι δεν χρειάζεται να ζηλεύει. Τι πειράζει που είναι λίγο επιθετικός όταν τσακώνονται - σε όλους δεν συμβαίνει αυτό; Μόνο κάποιες μελανιές της άφησε μια φορά αλλά η Άννα ξέρει ότι δεν το εννοούσε.

Δραστηριότητα 4.1.2

1 Ερωτήσεις για μαθητές/-τριες αμέσως μετά τις φράσεις που έχουν το ίδιο χρώμα:

- ♦ Είναι υγιής αυτή η σχέση ή όχι;
- ♦ Είναι βίαιη αυτή η σχέση;

[όπου απαντάνε ναι τα παιδιά μπορείτε να ρωτήσετε: ποια μορφή κακοποίησης χρησιμοποιεί ο Δημήτρης;]

[Αν δεν απαντήσουν αυθόρμητα μπορείτε να ρωτήσετε: σωματική, ψυχολογική ή σεξουαλική;]

- ♦ υπάρχει κανένα προειδοποιητικό σημάδι που να δείχνει ότι:
 - ◇ μπορεί να μην είναι υγιής η σχέση τους;
 - ◇ μπορεί να γίνει βίαιη σχέση;

Παράλληλα, συμπληρώνετε το πρώτο κουτί του πίνακα [Προειδοποιητικές ενδείξεις που αγνοεί η Άννα (βλ. το «αναμενόμενο αποτέλεσμα» αυτής της δραστηριότητας)].

2 Αφού έχετε διαβάσει ολόκληρη την ιστορία, κάντε τις παρακάτω ερωτήσεις και συμπληρώστε τις κενές στήλες του μεγάλου φύλλου χαρτιού:

♦ Νομίζετε ότι:

- ◇ η Άννα κάνει κάπου λάθος σ' αυτά που σκέφτεται ή σ' αυτά που κάνει;
- ◇ ο Δημήτρης κάνει κάπου λάθος σ' αυτά που σκέφτεται ή σ' αυτά που κάνει;

♦ Από που μπορεί να ζητήσει βοήθεια/ποια άτομα μπορούν να βοηθήσουν:

- ◇ την Άννα;
- ◇ τον Δημήτρη;

3 Μοιράζετε τα αυτοκόλλητα χαρτάκια (Φύλλο Εργασίας 14) σε κάθε μαθητή/-τρια με ερωτήσεις, τις οποίες αφού απαντήσουν θα κολλήσουν στο μεγάλο φύλλο χαρτιού που θα έχετε στον τοίχο:

- ♦ Πώς νιώθει η Άννα;
- ♦ Πώς νιώθει ο Δημήτρης;

Διαβάστε δυνατά τις απαντήσεις των μαθητών/-τριών για τα συναισθήματα της Άννας και συζητήστε τις: Τι μπορούμε να πούμε για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η Άννα; (Σημείωση: στόχος σας είναι να δείξετε πόσο άσχημα νιώθει. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να κάνει τίποτα. Είναι στο χέρι της να λάβει μέτρα για να προστατέψει τον εαυτό της).

Διαβάστε δυνατά τις απαντήσεις των μαθητών/-τριών στους «λόγους για να μιλήσει» και στους «λόγους για να μην μιλήσει» η Άννα και συζητήστε τις απαντήσεις τους:

♦ Νομίζετε ότι η Άννα πρέπει να μιλήσει σε κάποιον ή όχι;

- ♦ Τι λόγους έχει η Άννα να μη μιλήσει σε κανένα για αυτό που της συμβαίνει; [τονίζετε ότι όλοι οι λόγοι που έχει για να μην μιλήσει βασίζονται σε συναισθήματα και φόβους που έχει, και μπορεί να αισθάνεται ότι υπάρχει κίνδυνος εάν μοιραστεί λεπτομέρειες για τη βία που υφίσταται].
- ♦ Τι θα συνέβαινε εάν μιλούσε σε ένα ενήλικο άτομο που εμπιστεύεται; [Εάν υπάρχει εμπιστοσύνη στο άτομο που θα μιλήσει μπορούν να ξεπεραστούν οι φόβοι και οι κίνδυνοι αυτοί].
- ♦ Άτομα στην ηλικία μας ή ενήλικες που μπορούν να βοηθήσουν: ρωτήστε τους/τις μαθητές/-τριες να σας πουν ποιοι είναι εκείνοι που μπορούν να βοηθήσουν την Άννα και καταγράψτε τις απαντήσεις τους. [Σημείωση: Κανένας δεν μπορεί να έχει μια καλή σχέση με όλα αυτά τα άτομα αλλά καθένας/καθεμία μας συνήθως έχουμε έναν ενήλικα που τον/την εμπιστευόμαστε. Αυτό το άτομο είναι εκείνο που μπορεί να βοηθήσει. Εάν δεν έχει ένα τέτοιο άτομο που να εμπιστεύεται μπορεί να ζητήσει βοήθεια από ειδικούς/επαγγελματίες].

Δραστηριότητα 4.1.2

Γενικές Ερωτήσεις

- ◆ Συμβαίνουν στην πραγματικότητα αυτές οι ιστορίες;
- ◆ Υπάρχουν μορφές βίας που σχετίζονται με το φύλο του ατόμου; Ποια νομίζετε ότι είναι η πιο συχνή μορφή βίας κατά των γυναικών; Κατά των ανδρών;
- ◆ Είναι μόνο οι άνδρες βίαιοι ή είναι και οι γυναίκες βίαιες; Ποια είναι η πιο συχνή μορφή βίας που χρησιμοποιούν οι γυναίκες;

Απάντηση: και οι άνδρες και τα αγόρια μπορούν να είναι θύματα κακοποίησης αλλά οι γυναίκες και τα κορίτσια αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία των θυμάτων.

- ◆ Ποιες είναι οι πιο συχνές μορφές βίας που συμβαίνουν στις ερωτικές/ρομαντικές σχέσεις;
- ◆ Υπάρχουν φορές που «αξίζει» ένα άτομο, είτε άνδρας είτε γυναίκα, να υφίσταται κάποιας μορφής βία; Γιατί ναι ή γιατί όχι;

Απάντηση: παρόλο που η κοινωνία μας συχνά δικαιολογεί τη χρήση βίας κατά των γυναικών, κανείς δεν έχει το δικαίωμα να κακοποιεί ΚΑΝΕΝΑ άλλο άτομο για ΚΑΝΕΝΑ λόγο.

- ◆ Υπάρχει κάποια σχέση ανάμεσα στη δύναμη/ισχύ και τη βία;

Απάντηση: η βία αποτελεί έναν τρόπο άσκησης ελέγχου και ισχύος από ένα άτομο έναντι ενός άλλου. Ενθαρρύνετε τους/τις μαθητές/-τριες να σκεφτούν τις διαφορετικές μορφές δύναμης/ισχύος π.χ. οικονομική, πολιτική, σωματική που μπορεί να έχει ένα άτομο επάνω σε κάποιο άλλο και τη σύνδεση με τη βία). Εάν βοηθάει, ανατρέξτε πίσω στην Άσκηση «Πρόσωπα και Πράγματα» (εφόσον την έχετε εφαρμόσει)

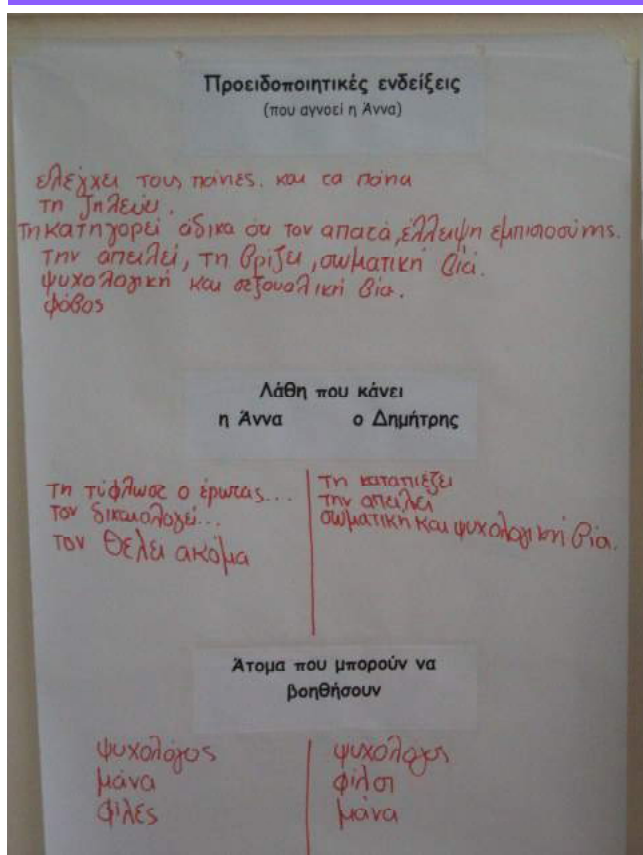
- ◆ Ποιες είναι οι συνέπειες της βίας στα άτομα; Στις σχέσεις; Στις κοινότητες;
- ◆ Αρκετοί άνθρωποι έχουν συνήθως στο νου τους ότι κακοποίηση είναι κυρίως η χρήση σωματικής βίας. Υπάρχουν όμως και άλλες μορφές κακοποίησης –εξίσου σοβαρές με τη σωματική βία. Ποιες και πως μοιάζουν;
- ◆ Τι αποκομίσατε από αυτή τη δραστηριότητα; Μάθατε κάτι που θα μπορούσε να έχει εφαρμογή στη ζωή σας και στις σχέσεις σας;

Αναμενόμενο αποτέλεσμα

Μεγάλο φύλλο χαρτιού με τις εξής επικεφαλίδες:

Προειδοποιητικές ενδείξεις (που αγνοεί η Άννα)	
Λάθη που κάνει η Άννα	
η Άννα	ο Δημήτρης
Άτομα που μπορούν να βοηθήσουν;	

Δραστηριότητα 4.1.2

Παράδειγμα από εφαρμογή της δραστηριότητας στην τάξη (στο πλαίσιο του Προγράμματος DAPHNE III "Perspective")

Πως νοιώθει η Άννα και ο Δημήτρης;	Πρέπει να μιλήσει σε κάποιον η Άννα γι' αυτό που της συμβαίνει;
Τι λόγους έχει η Άννα να μη μιλάει σε κανέναν γι' αυτό που της συμβαίνει;	Τι λόγους έχει η Άννα να μιλήσει γι' αυτό που της συμβαίνει;
Τι πρέπει να κάνει η Άννα;	Τι πρέπει να κάνει ο Δημήτρης;

Μεγάλο Φύλλο χαρτιού όπου οι μαθητές/-τριες θα τοποθετήσουν τα αυτοκόλλητα χαρτάκια τους (Φύλλο Εργασίας 14)

Παράδειγμα από εφαρμογή της δραστηριότητας στην τάξη (στο πλαίσιο του Προγράμματος DAPHNE III "Perspective")

Δραστηριότητα 4.1.2

ΜΟΡΦΕΣ ΒΙΑΣ

Σωματική βία: χρήση σωματικής δύναμης, όπως, χτυπήματα, σπρωξιές, χαστούκια, κλωτσιές, μπουνιές, τράβηγμα μαλλιών, τσιμπήματα, δαγκώματα, πνίξιμο-απόπειρα στραγγαλισμού, ρίψη αντικειμένων, κλείδωμα σε ένα χώρο ή εγκατάλειψη σε επικίνδυνο μέρος, πρόκληση εγκαύματος, χρήση όπλων. Η σωματική βία δεν αφήνει απαραίτητα σημάδια ή μελανιές.

Συναισθηματική/Ψυχολογική βία: συχνά είναι και η πιο δύσκολα αναγνωρίσιμη μορφή βίας. Μπορεί να περιλαμβάνει εξευτελισμό/ταπείνωση, απειλές, προσβολές, βρισιές, φωνές, εκφοβισμό, παρακολούθηση, διάδοση φημών ή ντροπιασμά μπροστά σε άλλα άτομα, αδιαφορία, άσκηση πίεσης και εκδηλώσεις ζήλιας ή κτητικότητα όπως, έλεγχος αποφάσεων ή δραστηριοτήτων (π.χ. του/της λέει τι να κάνει ή να μην κάνει, ποιο(α) άτομα να συναντάει και ποιο(α) όχι), απειλές αυτοκτονίας.

Σεξουαλική βία: πίεση ή εξαναγκασμός ενός ατόμου για **σεξουαλική πράξη παρά τη θέληση του ατόμου** (από ένα φιλί έως τη σεξουαλική επαφή). Σεξουαλική κακοποίηση είναι και η διατύπωση σεξουαλικών σχολίων σε βάρος ενός ατόμου με αποτέλεσμα να αισθάνεται άβολα ή ταπείνωση. Περιλαμβάνει ανεπιθύμητα αγγίγματα ή φιλιά, βιασμό ή απόπειρα βιασμού, σεξουαλική παραβίαση – παρενόχληση, πίεση ενός ατόμου να προχωρήσει σεξουαλικά περισσότερο απ' όσο θέλει, ανεπιθύμητη βίαιη σεξουαλική πράξη, παρεμπόδιση ενός ατόμου να χρησιμοποιήσει μεθόδους αντισύλληψης ή προφύλαξης από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, εκούσια μετάδοση νοσήματος, έκθεση σε επιδειξία.

Οικονομική βία: έλεγχος χρημάτων.

*Κάθε μορφής βία, κατά γυναικών, παιδιών, ανδρών, ηλικιωμένων ατόμων και ατόμων που έχουν διαφορετική θρησκεία ή σεξουαλικό προσανατολισμό, αποτελεί **παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων** και πηγάζει από την άνιση κατανομή δύναμης/ισχύος. Για παράδειγμα, η βία κατά γυναικών πηγάζει εν μέρει από την άνιση κατανομή δύναμης/ισχύος και την ανισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών.*

*Κάποιες από τις συμπεριφορές που αναφέρθηκαν στην ψυχολογική/συναισθηματική βία, (όπως οι συμπεριφορές ζήλιας ή το να κάνεις το άλλο άτομο να αισθάνεται ενοχές) όταν συμβούν μια φορά, μπορεί **να μην είναι ένδειξη βίαιης σχέσης**. Οι συμπεριφορές αυτές αρχίζουν να αποτελούν πρόβλημα όταν συμβαίνουν πάνω από μια φορά και χρησιμοποιούνται για να χειριστεί, να ελέγξει, να αποκτήσει δύναμη ένα άτομο επάνω σε ένα άλλο ή για να το κάνει να αισθανθεί άσχημα. Ωστόσο, **κάθε χρήση σωματικής ή σεξουαλικής βίας αποτελεί βίαιη συμπεριφορά ακόμα και εάν έχει συμβεί μια φορά και μόνο.***

Καθένας/καθεμία μας χρειάζεται να ξέρει πώς να διαχειρίζεται καταστάσεις βίας στις σχέσεις για δύο κυρίως λόγους:

- ♦ Σε περίπτωση που βρεθούμε εμείς σε μια σχέση κακοποίησης, και
- ♦ Σε περίπτωση που ένα αγαπημένο μας πρόσωπο βρεθεί σε μια σχέση κακοποίησης.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ 12

Εάν χρησιμοποιήσετε το Ενημερωτικό Φυλλάδιο 12, εξηγήστε στους/στις μαθητές/-τριες τι σημαίνει η βαθμολογία τους:

Τα νούμερα 1, 3, 6, 7, 9 και 11 αποτελούν ενδείξεις αγάπης και σεβασμού. Εάν σας συμπεριφέρονται καλά, τότε θα πρέπει να έχετε τσεκάρει όλα αυτά. Εάν έχετε τσεκάρει κάποια από τις υπόλοιπες απαντήσεις, τότε ίσως υπάρχουν ενδείξεις ότι δεν σας συμπεριφέρονται καλά. **Τονίστε ότι θα πρέπει πάντα να έχουν στο νου τους ότι:** σε κανέναν δεν αξίζει να μην του/της συμπεριφέρονται καλά. Εάν δεν τους συμπεριφέρεται καλά तो αγόρι/κορίτσι τους δεν ΦΤΑΙΝΕ ΕΚΕΙΝΟΙ/-ΕΣ ΓΙ' ΑΥΤΟ.

(Πηγή: Domestic Violence Crisis Service, <http://www.dvcs.org.au/domesticviolencd.html>)